

JOS DE MEY

de schilder uit Zomergem

Jos de Mey werd geboren in St. Denijs-Westrem, onder de rook van Gent. Hij woont en werkt nu in Zomergem, ten noordwesten van diezelfde stad Gent.

Deze stad heeft een zeer belangrijke rol gespeeld in zijn leven, hij studeerde er en gaf er les.

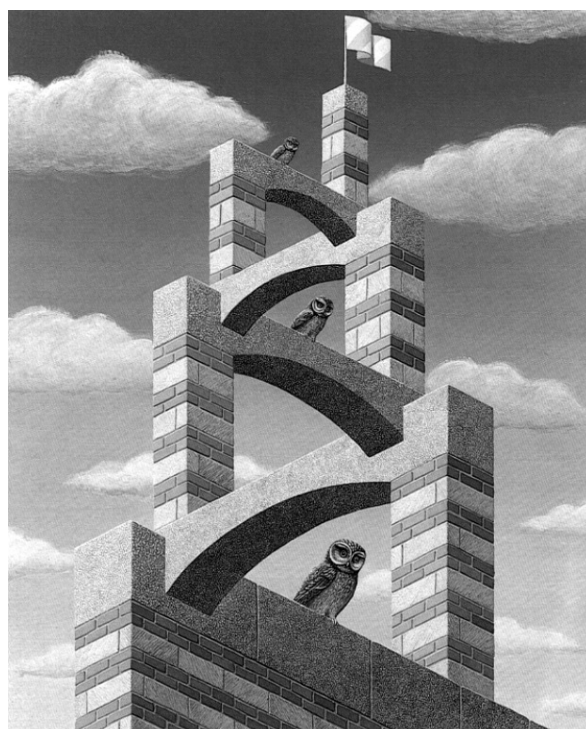
Het landschap van Oost-Vlaanderen, hem zo vertrouwd, vinden we op veel van zijn schilderijen terug. Het kerkje met enkele huisjes, het vlakke land met de wilgen, het land door Jacques Brel bezongen, zien we in de schilderijen van Jos de Mey terug.

Een ander verschijnsel dat in vrijwel al zijn schilderijen terug komt is dat van de onmogelijke figuren. Deze constructies zijn in Nederland bekend geworden door het werk van de Nederlandse graficus Maurits Cornelis Escher en ze zijn eveneens gebruikt door de Zweedse tekenaar Oscar Reutersvård.

Op twee Zweedse postzegels zien we deze constructies terug. Op de zegel van 25 zien we de onmogelijke driebalk en op de zegel van 50 zien we de onmogelijke vierbalk.

De driebalk zien we eveneens in de Waterval van Maurits Cornelis Escher: daarin zijn drie onmogelijke driebalken op elkaar gestapeld. En in de prent Belvédère van dezelfde graficus is de vierbalk in een onmogelijk gebouw verwerkt.

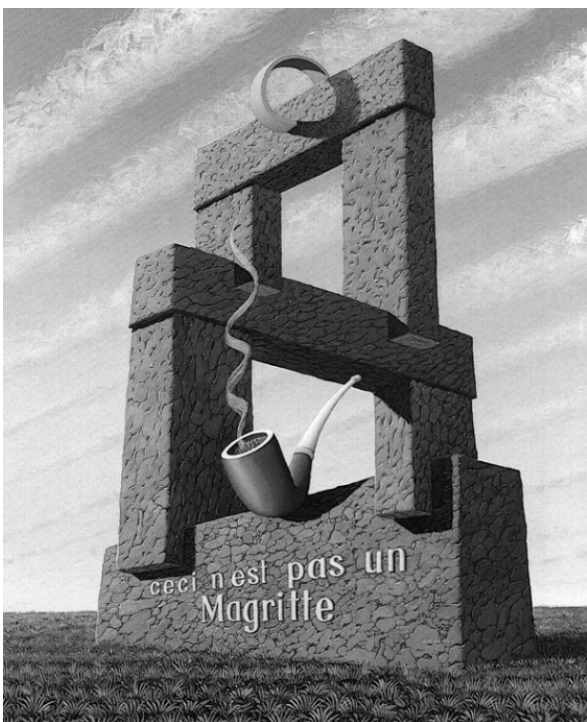
Bij Jos de Mey zien we in zijn schilderij "De ijle toren van de Uilenburcht" (onder) de driebalken vier keer terugkeren.

Het is alsof de schilder ons vertelt dat, als je iets maar vaak genoeg herhaalt, het dan misschien wel mogelijk wordt.

Bij deze onwijsheid lijkt de uil als wijsheidssymbool ons er ook nog drie keer van te willen overtuigen dat 't toch echt wel kan.

Een mooi voorbeeld van de vierbalk vinden we tweemaal terug in het "Neo Megalitisch Pijpenmonument" of "Ceci n'est pas un Magritte" (onder). Behalve de pijp en de tekst is ook de structuur van de megalieten van Magritte geleend. Jos de Mey wil met dit soort werk een eerbetoon aan die andere Belgische schilder bewerkstelligen.

De vierbalk zien we nogmaals terug in het witte gebouw in "Perspectivisch Manifest met gekooid wijsheidssymbool" (afbeelding rechts boven). Hierop komt behalve het Vlaamse landschap - kerkje, huisjes, bomen en koeien - ook de schilder zelf demonstratief voor.

Het fascinerende van deze schilderijen is dat ze onmogelijk lijken, alle onderdelen zitten goed in elkaar, maar de aansluitingen kloppen niet. Er ontstaat iets dat er niet is, een hoogteverschil wordt geschapen, maar het kan in werkelijkheid niet worden gerealiseerd.

Je kunt het tekenen, je kunt het fotograferen, je kunt het schilderen, maar je kunt het niet bouwen: je gelooft je eigen ogen niet.

Het blijkt dat het lijkt alsof je je verkijkt.

Recent exposeerde deze kunstenaar een veertigtal van zijn werken in Kunstforum in Merelbeke bij Schelderode, in de buurt van Gent, bijna een thuiswedstrijd.

Mogelijk dat Jos de Mey op de Ars et Mathesisdag straks in november ook acte de présence zal geven.

H. van Tongeren

Jaarlijkse donatie!

Zoals elk jaar in het meinummer ook nu weer het verzoek Uw jaarlijkse bijdrage dezer dagen te storten, **b.v.k. niet per acceptgiroformulier, maar met een eigen bank- of girooverschrijvingsformulier.** (Belgische donateurs kunnen gebruik maken van een eurocheque).

U kunt uw bijdrage (minimumdonatie fl 30,-) overmaken op bankrekeningnummer 55 27 11 896 t.n.v. Ars et Mathesis te Baarn; het gironummer van de ABN/AMRO-bank te Baarn is: 32750. S.v.p. duidelijke vermelding van uw eigen naam en adres, en van "Ars et Mathesis".

DE WISKUNDE – EEN DICHTSTUK

In 1818 publiceerde J.B. Christemeijer een lofdicht op de wiskunde. Hieronder volgen een paar fragmenten. De opening:

*Welke is die wetenschap, die, van alle uitgelezen,
Steeds eenig is, en blijft, in oorsprong en in wezen; –
Die, aan zich zelv' genoeg, en in zich zelv' vereend,
Geen stem, geen wijziging van buiten zich ontleent; –
Die ver, van valschen tooi, niets dankt aan vreemde gunsten,
Noch, haar' volmaking werd verplicht aan de and're kunsten,
Maar, onafhankelijk, vrij, van wank'len onbewust,
Op eigen grondslag bouwt – op eigen sterkte rust?
Die wetenschap zoo grootsch, zoo godlijk, zoo verheven,
Is Wiskunst.- Zij, de ziel, de bron, de geest en 't leven
Van alles wat zich in den rang der kunsten schaart.
Het is die wetenschap, der eng'len aandacht waard!*

Vervolgens komen er een aantal strofen over hoe de wiskunde zich langs de oevers van de Nijl, en in de delta van de Tigris en Eufrat (Mesopotamië) ontwikkelde. Dan het moment dat de eerste man die we tegenwoordig wiskundige noemen, Thales van Mylete, na zijn reis (hij was koopman) door bovengenoemde streken terugkeert naar zijn geboorteland Griekenland:

*Juich kennis ! – kunsten juicht ! – van ginds, uit Delta's streken
Keert Thales naar Europe om 't licht aldaar te ontsteken.
Hem volgen, Pythagoor' en Anaxagoras; -
Ze ontdekken, 't geen den Griek tot hier, verborgen was.
Nu breekt de kunstzon door; – allengs verdwijnt het duister.
En bouw- en Beeldhouwkunde ontwikkelen haar' luister.
De Wiskunst zegeviert - haar dageraad rijst op –
De nacht der woestheid wijkt – beschaving klimt ten top !
Ja wiskunst ! waar gij eens uw' zetel hebt verkoren,
Daar kiemt beschaving; – daar wordt kunde en smaak geboren;
Daar kweekt eene ed'le zucht 't gevoel voor schoonheid aan; –
Daar bloeit de wijsbegeerte, en zinkt vooroordeels waan.*

En even verder:

*Ja wiskunst ! door uw kracht, uw striktheid van betoogen,
Verheldert gij het brein, en scherpt het denkvermogen.
U dankt de redekunde, en juistheid en beleid,
Die zek're gidsen in het rijk der mog'lijkheid !
Weldadig is uw glans, verspreid op elke schrede;
Zij licht het zielsoog voor, op 't weifelspoor der rede;
Ontwikkelt het verstand; – beproeft de denkerskracht;
En bij haar schein'ring, verdwijnt vooroordeels nacht.*

Iedereen daarvan overtuigd zijnde, bepaalt de dichter zich tot het aanwijzen in welke takken van kunst en wetenschap de wiskunde overal een rol speelt. Genoemd worden onder andere de beeldhouwkunde, de landmeetkunde, de natuurkunde. Bijna aan het slot vraagt de dichter zich dan af of zijn opsomming compleet is:

*En zoudt ge, o Wiskunst ! u nog tot dien kreits bepalen ? -
 Neen: - waar, in 't grensloos ruim miljoenen zonnen stralen,
 Ook daar, begeeft uw' hand de vlugt der geesten niet;
 Maar wijst de rijken aan van 't eeuwig Godsgebied.
 ô ! Als eenmaal, aan 't stof ontboeid, der aarde ontheven,
 Mijn ziel in 't vrij heelal, Gods schepping om zal zweven;
 Dan voert ook gij haar, op dat ongemeten spoor,
 D' onpeilbren oceaan des wereldstelsels door;
 En zet den toegang tot Gods tempel, wijder open.
 Dan mogen we aan uw hand, op juister rek'ning hopen:
 Dan blik't verhelderd oog de diepten vrijer in;
 En leidt ge ons nader tot den oorsprong en 't begin
 Des omtreks, die om 't eenig punt bewoogen,
 De grenzen houdt omvat des ruime wereldbogen.
 Triomf ! o Wiskunst ! ja, in 't rijk der eeuwigheid,
 Wordt onze kennis, wordt ook gij, meer uitgebreid !*

Tot zover dit staaltje "dichtkunst over wiskunst".

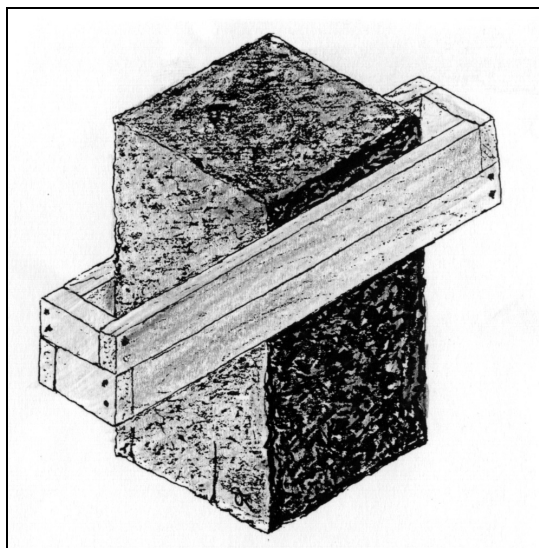
D. Beckers

Fragmenten uit: J.B. Christemeijer, *De wiskunde - een dichtstuk*,
 Utrecht: Joannes van Schoonhoven (1818),
 pp. 10-11, 14, 21, en 34.

EEN GROTE STEEN IN EEN KLEIN KISTJE

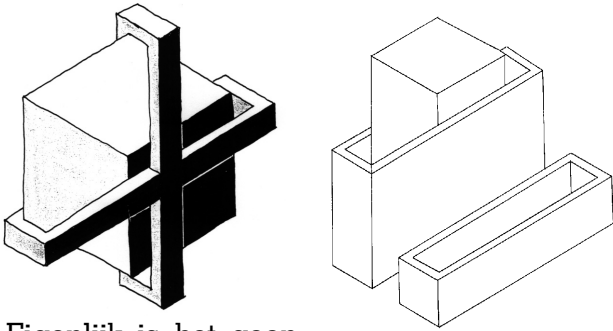

Als nieuwjaarswens stuurde ik vrienden en bekenden een onmogelijke figuur, waarbij een veel te grote steen geklemd was tussen veel te krappe planken (zie hiernaast). Op dit idee voortbordurend tekende ik eerst een aan twee zijden ingeklemd blok en toen een heel doosje waarin een te groot voorwerp (hier een blokje marmer) verpakt was (zie volgende bladzij links boven).

Toen kwam de uitdaging om zo'n situatie te fotograferen. Ik had al enige ervaring op dit gebied: vele onmogelijke figuren zijn te materialiseren en kunnen dan gezien (en gefotografeerd) worden vanuit één standpunt waarbij de onmogelijke figuur verschijnt.

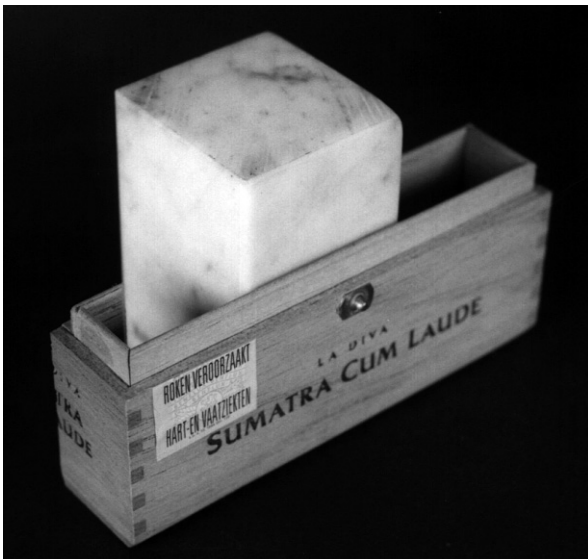
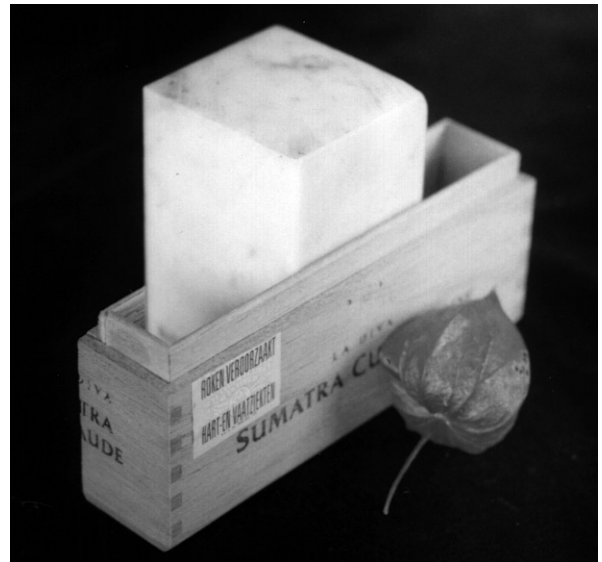
expositie Gerard Caris

Om alvast tijdig in de agenda te noteren: van 5 september tot 17 oktober 1997 exposeert Gerard Caris in het Stedelijk Museum (Amsterdam) met een keuze uit recente tekeningen. Gerard Caris - geen onbekende voor *Ars et Mathesis* getrouwen - is vooral bekend vanwege zijn inspiratie door de vijfhoek, en dus ook variaties met het regelmatige twaalf- en twintigvlak. In 1971 en 1974 exposeerde hij ook in het Stedelijk; in Hedendaagse Kunst in Utrecht in 1987. Het is verheugend dat een Nederlands museum nu weer aandacht aan dit soort werk besteedt.

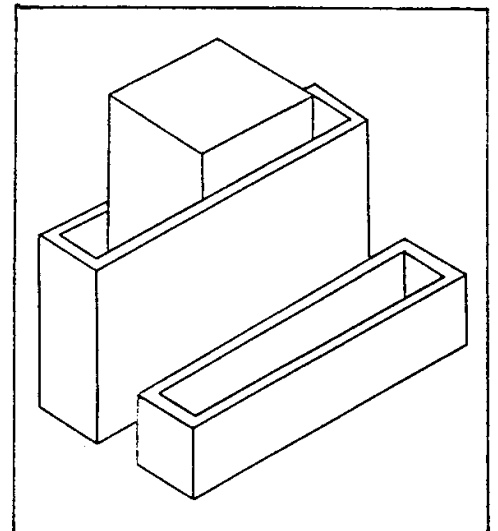
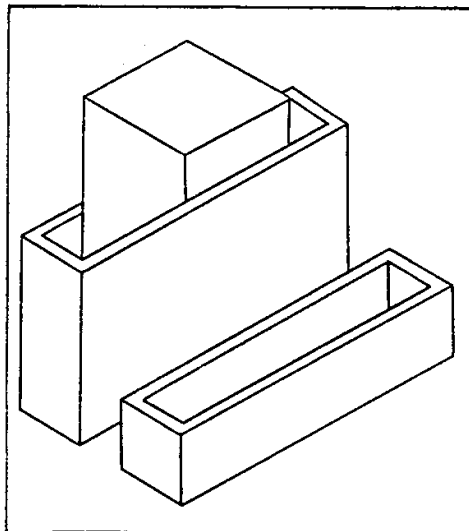
Eigenlijk is het geen vast standpunt dat we dan moeten innemen, maar een bepaalde *zichtlijn*. Komen we daarbuiten, dan zien we een heel andere figuur.

Bij het bedenken van een voorwerp om de grote steen in het kleine doosje te fotograferen kwam ik tot iets bijzonders: een voorwerp waarbij de camera veel meer bewegingsvrijheid had. De enige voorwaarde was, dat deze in een bepaald vlak bleef.

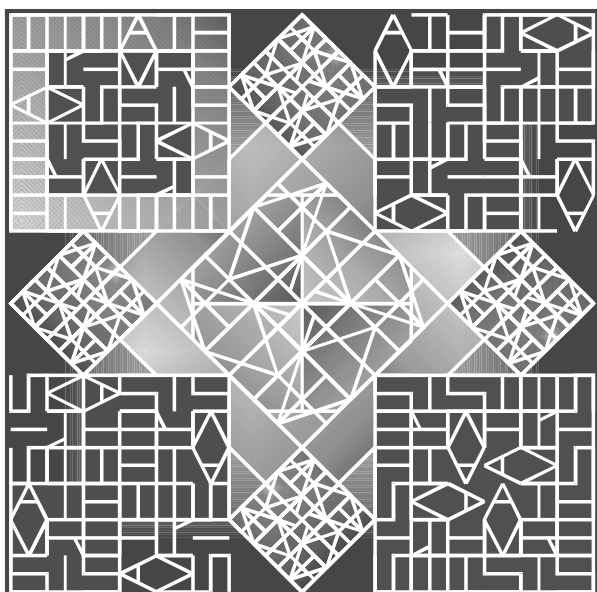

De grootste uitdaging was echter om van de onmogelijke figuren een stereopaar te tekenen. Dat is een heel gepruts, want het is onmogelijk. Er komt list en bedrog bij te pas om de gezichtszin te misleiden. In hoeverre dat gelukt is kunt U zelf beoordelen aan de hand van nevenstaande figuur. Waarschijnlijk zijn er betere "oplossingen" en wilt U zich aan het experiment wagen.

J.A.F. de Rijk

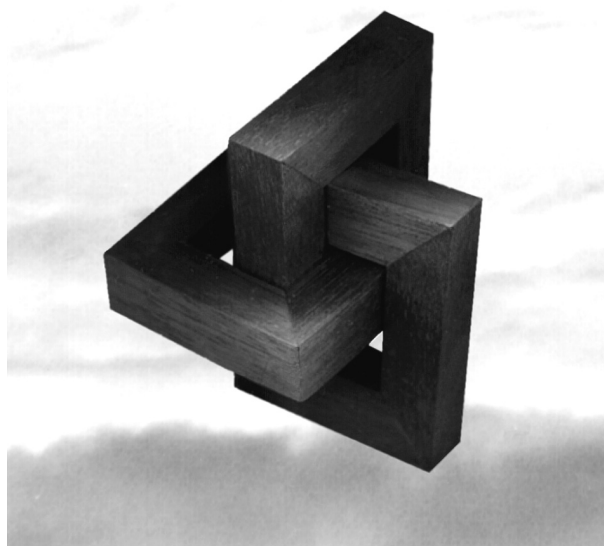

ARS ET MATHESIS KAARTEN

Ineke Lambers :
"A&M-kwartier / 2"

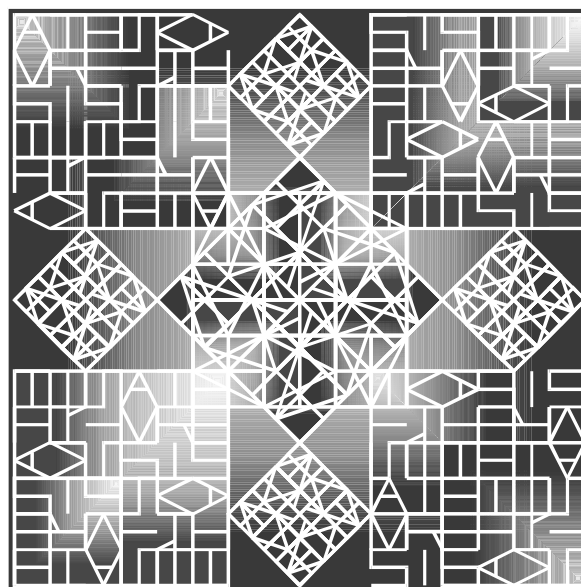
Bezoekers van de Ars et Mathesisdag 1996 kennen ze al: de Ars et Mathesis kaarten; hier afgebeeld in zwart/wit, in werkelijkheid gedrukt in sprekende kleuren.

Koos Verhoeff / Anton Bakker / Ineke Lambers:
"knoop?"

De ene letterkaart is groen/blauw, de andere in tinten rood, terwijl de knoop-kaart een "knoop" in warme houtkleur toont zwevend in een witbewolkte blauwe lucht.

De kaarten - uitgevoerd als dubbele kaart, met envelop - zijn weer verkrijgbaar: als set van 3 voor fl 10,- (inclusief verzendkosten). De opbrengst komt ten goede aan de Stichting Ars et Mathesis.

Ineke Lambers :
"A&M-kwartier / 1"

De kaarten zijn te bestellen door overmaking van fl 10,- per set op giro nummer 1315269 t.n.v. J.J. Lambers-Hacquebard te Opende, zulks onder vermelding van "AM-kaarten" plus aantal sets plus naam/-adres waar de kaarten heen gezonden moeten worden.

Het bedrag kan ook, met de benodigde gegevens bijgesloten, per post worden opgestuurd naar Ontginningsweg 1, 9865 XA Opende.

Toezening volgt z.s.m. na ontvangst van de (giro)betaling.

Stichting Ars et Mathesis

Inlichtingen en aanmelding als donateur, evenals kopij voor Arthesis:

Beverodelaan 205, 6952 JH Dieren, tel. 0313-413307

Financiële bijdragen (minimumdonatie fl 30,- per jr) kunnen worden overgemaakt op bankrekeningnummer 55 27 11 896 t.n.v. Ars et Mathesis te Baarn; gironummer van de ABN/AMRO-bank te Baarn : 32750. S.v.p. duidelijk vermelden eigen naam en adres, en "Ars et Mathesis".